

Motion till riksdagen 2025/26:2683

av **Magnus Manhammar och Mats Wiking (båda S)**

Producentavgift på sockersötad dryck

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa en producentavgift på sockersötad dryck och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Ohälsosamma matvanor är en av de främsta orsakerna till för tidig död i Sverige. Övervikt och obesitas är en av de största påverkbara riskfaktorerna för cancer och är kopplat till 13 olika cancerformer. Vart fjärde skolbarn i lågstadieåldern har idag övervikt eller obesitas och förekomsten ökar med åldern. Den europeiska livsmedels-säkerhetsmyndigheten (Efsa) har funnit ett samband mellan tillsatt socker och sjukdomar som övervikt/obesitas, typ 2-diabetes och högt blodtryck. Studien har slagit fast attsockersötad dryck har den i särklass starkaste kopplingen till övervikt.

Orsaken till att just läsk innebär särskilt ökad risk för övervikt kan bero på att flytande kalorier inte ger samma mättnadskänsla som kalorier i fast form. Det innebär att man kan få i sig stora mängder kalorier genom sockersötad dryck utan att kroppen signalerar att den fått nog.

17 % av svenska ungdomars energiintag kommer från ohälsosamma livsmedel med högt innehåll av socker, salt och/eller fett, varav en stor del är från sockersötade drycker. Unga killar dricker mycket läsk och storkonsumenterna kan dricka upp till en liter per dag (Riksmaten ungdom).

Att minska konsumtionen av sockersötad dryck är en åtgärd som förespråkas av Världshälsoorganisationen WHO för att minska de överviktsrelaterade hälsoproblemen. Flera länder i Europa har gått före i att begränsa sockerkonsumtionen. Frankrike, Portugal, Norge, Ungern och Storbritannien har alla olika varianter av regleringar på socker i dryck. Globalt har 106 länder infört någon form av skatt på sockersötad dryck enligt World Bank, vilket täcker 52 % av populationen i världen.

Tanken med producentavgift på sockermängden i läsk är att den inte leder till högre kostnader, vare sig för konsumenten eller för producenten. Producenten kan enkelt slippa avgiften genom att minska ner på sockerhalten i drycken. I Storbritannien infördes lagen 2018. Innan skatten infördes innehöll 49 % av butikernas utbud av sockersötad dryck över 5 gram socker. Efter att skatten infördes har siffran sjunkit till 15 %.

För att nå Sveriges mål i det folkhälsopolitiska ramverket är det hög tid att följa WHO:s råd och implementera en producentavgift på den svenska marknaden.

Magnus Manhammar (S)

Mats Wiking (S)